

застосовувати вчитель на уроках з фізичної культури залежатиме, які якості особистості будуть розвиватися у дітей. Враховуючи принципи, якими будуть користуватися вчителі, які форми роботи вони будуть використовувати, чи будуть вони звертати увагу на пропаганду здорового способу життя – розвиватиметься не тільки дитина, але ціле покоління, яке буде умотивоване, активне та успішне, і яке буде задовольняти потреби сучасного суспільства та нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Популященко Т. Л. Сучасні вимоги до навчально-виховного процесу з фізичного виховання учнів основної школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. № 4. С. 15–22.

2. Федоренко А. Ю. Формування фізичних і морально-вольових якостей дітей молодшого шкільного віку в процесі спортивної діяльності. *Засоби фізичного виховання у формуванні та укріпленні здоров'я підростаючого покоління* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 22 лист. 2018 р. Кривий Ріг, 2018. С. 113–115.

3. Ференц В. Д. Роль фізичного виховання в процесі формування вольових якостей дітей старшого шкільного віку. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи* : матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Конін, 2019 р. Конін, 2019. С. 212–214.

4. Чівуріна Л. Г. Виховання моральних якостей на уроках фізичної культури. *Теорія і практика педагогічної освіти* : матер. наук. конф., м. Рівне, 15-16 жовт. 2021 р. Рівне, 2021. С. 34–37.

Катерина САПРАНКОВА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 курсу факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **Лілія ЯРОЩУК,**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОЗНАКИ ШКІЛЬНОЇ ТРИВОЖНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасні діти живуть і розвиваються в глобальному інформаційному просторі. Головною метою освітніх закладів у нашому суспільстві є найбільш повне розкриття творчого потенціалу, природних здібностей вихованців, створення доброзичливої, творчої атмосфери, де враховувалися б інтереси та бажання дитини, створювалися умови для прояву самостійності, ініціативи, творчості, підготовка дитини до життя в суспільстві [4, с. 128].

Освітній процес у школі є невід'ємним, найважливішим етапом у житті кожного молодшого школяра. У цей час відбуваються формування вагомих

психічних та фізичних новоутворень, розвиток особистості, соціалізація, розвиток емоційної сфери. Саме в цей період закладаються основи психологічної готовності до співіснування із соціумом у майбутньому, подоланні зовнішніх та внутрішніх конфліктів, розвитку самооцінки та самосвідомості, здатності регулювати свої дії, емоційні переживання та їх подолання. Саме навчання для здобувача початкової освіти супроводжується як позитивною, так і деструктивною емоційною реакцією. До одних із таких деструктивних емоційних реакцій відносять тривожність.

У педагогіці та психології питаннями тривожності дітей займалися вітчизняні науковці: В. Астапов, М. Балинська, Ф. Березін, О. Дмитришин, Н. Цумарева, М. Халько та ін.

Ми підтримуємо думку М. Халько, що тривожність – це форма прояву емоційного неблагополуччя, схильність до переживань емоційних хвилювань, тривоги, котрі виникають в очікуванні якої-небудь ситуації та у їх загрози для дитини. У дітей вона може проявлятися в занепокоєнні, хвилюванні, що супроводжують їх у процесі комунікації та освітній діяльності. Так, діти молодшого шкільного віку можуть відчувати себе неповноцінними, відсталими, неадекватними та невпевненими. Саме така реакція заважає освітній діяльності здобувачів початкової освіти. Тривожність гальмує освітній процес, не дає можливості розкрити потенціал дитини, робить її аутсайдером [3, с. 304].

Нам імпонує думка М. Балинської, яка виділила тривожні реакції, притаманні молодшим школярам: хвилювання, підвищена занепокоєність в освітніх ситуаціях, очікування поганого до себе ставлення, негативної оцінки з боку вчителів та однолітків [1, с. 16]. Як наслідок – дитина постійно відчуває себе неадекватною та невпевненою у своїх силах, що значно впливає на її освітню діяльність.

Ми погоджуємось із думками М. Балинської та з її описом основних факторів тривожності в дітей молодшого шкільного віку:

1. Загальний рівень тривожності в школі – переживання з приводу будь-якої ситуації пов'язаний із шкільним життям.

2. Переживання соціального стресу – стан учня, який пов'язаний із взаємодією з навколишніми.

3. Страх самовираження – емоційне переживання ситуацій, де присутні ситуації із саморозкриттям, презентацією своїх здібностей та своєї особистості;

4. Страх невідповідності вимогам оточення – переживання ситуацій критики з боку, оцінки своїх досягнень.

5. Страх ситуації перевірки знань – переживання з приводу контролю та оцінки знань, умінь та навичок учня.

Педагогиня переконує нас, що тривожність – це багатогранний аспект, який суттєво впливає не тільки на навчальну діяльність дитини, але і на її особистість [1, с. 18].

Ми приймаємо думку Н. Цумаревої, щодо подолання тривожності дітей молодшого шкільного віку, який має ряд вимог: 1. Врахування факторів появи тривожності, особливості протікання тривожних станів, які тісно пов'язані із психофізіологічними особливостями молодших школярів. 2. Забезпечення комфортних психолого-педагогічних умов, пов'язаних з індивідуальними особливостями кожного учасника освітнього процесу. 3. Застосування інтегративного, інтерактивного, особистісно-орієнтованого підходів у навчанні і впроваджені практичного виду завдань.

Для досягнення мети подолання тривожності в дітей вчена пропонує вирішення таких завдань: 1. Здійснення теоретичного аналізу проблеми тривожності в дітей. 2. Визначення та аналіз факторів виникнення тривожних переживань, рівень їх сформованості, показники прояву. 3. Розробка та апробація програми подолання тривожності дітей з урахуванням рекомендацій шкільного психолога [2, с. 262–264].

Отже, шкільна тривожність – це проблема, яка пов'язана з деструктивними емоційними переживаннями, що негативно впливають на освітню діяльність молодших школярів та особливо на їх особистість. Тривожність, як психологічний феномен має декілька основних факторів, який безпосередньо супроводжує дитину в освітньому процесі, у якому вона перебуває. Подолання шкільної тривожності має ряд вимог, яких повинен дотримуватися вчитель, щоб учень зміг відчувати не тільки психологічний комфорт під час освітнього процесу, але і сформувані важливі навички для подальшої освітньої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балинська М. В. Дослідження тривожності, її зв'язку з соціальним стресом в адаптаційний період при переході учнів із початкової школи до середньої ланки навчання. *Психологія кризових станів: наука і практика*: матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 лист. 2021 р. Харків, 2021. С. 15–19.
2. Цумарева Н. В. Тривожність як показник емоційного неблагополуччя та індикатор емоційної депривації в дітей молодшого шкільного віку. *Вчені записки ТНУ ім. І. В. Вернадського Психологія*. 2020. № 4. С. 260–266.
3. Халько М. С. Тривожність як чинник навчальної успішності молодшого школяра. *Психологія навчання та виховання*: матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 трав. 2020 р. Київ, 2020. С. 304–306.
4. Ярошук Л. Г. Креативність як компонент творчого потенціалу особистості майбутнього школяра. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2016. № 2 (12). С. 128–134.